

Bruksela, dnia 27.6.2025 r.
COM(2025) 337 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI

**DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO BANKU
CENTRALNEGO**

**dotyczące realizacji i wyników programu Perykles IV w dziedzinie ochrony euro przed
falszowaniem w 2024 r.**

SPRAWOZDANIE KOMISJI

DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO

dotyczące realizacji i wyników programu Perykles IV w dziedzinie ochrony euro przed falszowaniem w 2024 r.

1. Uwagi ogólne

Program Perykles IV jest programem wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie ochrony euro przed falszowaniem. Zastępuje on program Perykles 2020 realizowany w latach 2013–2020 oraz programy Perykles realizowane w latach 2002–2013. Program ten ustanowiono [rozporządzeniem \(UE\) 2021/840](#)¹. Zakres jego stosowania rozszerzono na nieuczestniczące państwa członkowskie [rozporządzeniem Rady \(UE\) 2021/1696](#)². Rozporządzenie (UE) 2021/840 stanowi, że program będzie obowiązywał do dnia 31 grudnia 2027 r. W art. 12 ust. 3 **tego rozporządzenia** zobowiązano Komisję do corocznego dostarczania Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Bankowi Centralnemu informacji o wynikach programu. Niniejszy dokument jest sprawozdaniem rocznym za 2024 r. Sprawozdanie to zawiera informacje na temat zobowiązań i realizacji programu Perykles IV w 2024 r., a także na temat realizacji w 2024 r. działań, na które przeznaczono środki w poprzednich latach.

2. Zobowiązania w ramach rocznego programu prac na 2024 r.

Roczny budżet na realizację programu Perykles IV w 2024 r. ustalono na poziomie 884 755 EUR i sfinansowano z linii budżetowej 06.030100-C1³ budżetu ogólnego UE na 2024 r. W 2024 r. zaciągnięto zobowiązania na łączną kwotę 884 755 EUR, co stanowi 100 % całkowitego budżetu. Program jest realizowany poprzez działania współfinansowane (dotacje) zgłaszane przez właściwe organy państw członkowskich i w ramach „działań Komisji” organizowanych bezpośrednio przez Komisję. Łączna kwota zobowiązań obejmuje również zobowiązanie w wysokości 37 225 EUR do pokrycia rocznych kosztów korzystania z narzędzia eGrants, czyli w pełni elektronicznego (bez dokumentacji papierowej) systemu zarządzania dotacjami⁴. Oprócz operacyjnej linii budżetowej udostępniono również kwotę w wysokości 81 896,64 EUR w linii budżetowej obejmującej wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel (linia budżetowa 06.030100-C4 budżetu ogólnego UE)⁵. Z tej

¹Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/840 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające program wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie ochrony euro przed falszowaniem na lata 2021–2027 (program „Perykles IV”) i uchylające rozporządzenie (UE) nr 331/2014.

²Rozporządzenie Rady (UE) 2021/1696 z dnia 21 września 2021 r. w sprawie rozszerzenia stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/840 ustanawiającego program wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie ochrony euro przed falszowaniem na lata 2021–2027 („program Perykles IV”) na nieuczestniczące państwa członkowskie.

³ Linia budżetowa 06.030100-C1: Ochrona euro przed falszowaniem. C1: Środki przyjęte w głosowaniu przez władzę budżetową na bieżący budżet.

⁴ Pełna opłata za użytkowanie narzędzia eGrants wyniosła 44 941 EUR.

⁵ Linia budżetowa 06.030100-C4: Ochrona euro przed falszowaniem — Dochody przeznaczone na określony cel. C4: Źródłem dochodu przeznaczonego na określony cel jest nakaz odzyskania środków (kwota zwrócona Komisji przez beneficjenta z tytułu niewykorzystanej kwoty płatności zaliczkowych) zgodnie z art. 21 [rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Unii \(wersja przekształcona\)](#).

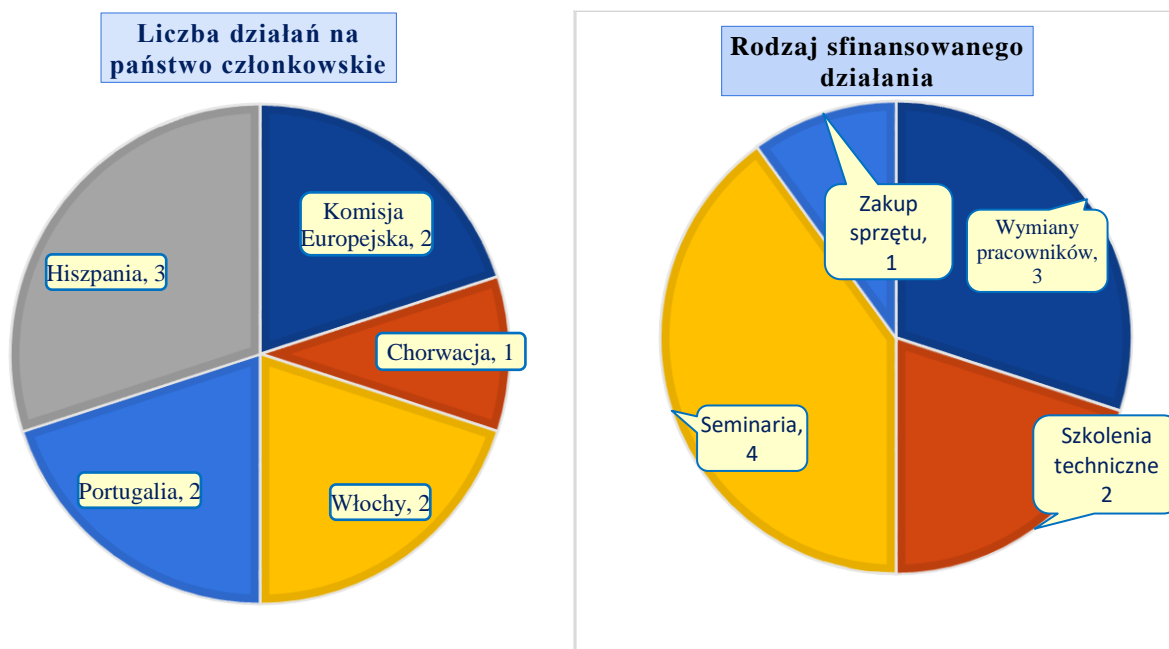
kwoty w 2024 r. zaciągnięto zobowiązania na 66 456,34 EUR z przeznaczeniem na dwie dotacje⁶.

Wdrażanie programu odzwierciedla zaangażowanie państw członkowskich i Komisji w ochronę euro przed fałszowaniem. Dyskusje na temat rocznej strategii na posiedzeniach Grupy Ekspertów ds. Fałszowania Euro (ECEG) w 2024 r. umożliwiły rozpoznawanie i niwelowanie głównych zagrożeń, a także zaciągnięcie zobowiązań na 100 % całkowitego budżetu.

Program zapewnił finansowanie łącznie 10 projektów⁷: przyznano osiem dotacji na podstawie wniosków złożonych przez właściwe organy państw członkowskich oraz sfinansowano dwa działania Komisji.

W 2024 r. zrealizowano dwa działania Komisji i częściowo wdrożono dwie dotacje, natomiast pozostałe dotacje zostaną wdrożone w 2025 r. i w latach późniejszych.

Wykresy I i II: Rodzaj finansowanych działań i liczba działań w podziale na państwa członkowskie (działania, na które przeznaczono środki w 2024 r. – zob. załącznik I)

Włochy i Hiszpania, tj. dwa państwa członkowskie najbardziej narażone na fałszowanie euro, w tym roku ponownie otrzymały dotacje w ramach programu Perykles. Dotacje w ramach programu otrzymały w 2024 r. również Portugalia i Chorwacja. Wszystkie te starania przyczyniają się do poprawy ochrony euro, co przynosi korzyści wszystkim pozostałym państwom członkowskim.

Działania, na które przeznaczono środki w 2024 r., obejmują cztery seminaria, trzy wymiany pracowników, dwa szkolenia techniczne i jeden zakup sprzętu.

⁶ Pozostała kwota w wysokości 15 440,30 EUR zostanie udostępniona na realizację programu Perykles w 2025 r. (linia budżetowa IAR2/2|2025|ECFIN|E.06030100PERICLES_21_27)

⁷ Kompleksowy przegląd działań w ramach programu Perykles, na które przeznaczono środki w 2024 r., znajduje się w załączniku I.

Działania mają odbywać się zarówno w UE, jak i poza granicami UE, w zależności od konkretnych potrzeb. Od czasu powstania program przyczynił się do ugruntowania podejścia regionalnego dzięki realizacji działań obejmujących regiony świata szczególnie ważne dla walki z fałszowaniem pieniądza, takie jak Europa Południowo-Wschodnia, Chiny, Turcja i Ameryka Południowa.

3. Realizacja działań w 2024 r.

Informacje ogólne

W niniejszej sekcji przeanalizowano realizację wszystkich działań finansowanych w ramach programu Perykles w roku kalendarzowym 2024. Obejmuje ona zatem działania, na które zaciągnięto zobowiązania w ramach budżetu programu Perykles IV na lata 2023⁸ i 2024⁹ (11 dotacji i 2 działania Komisji).

W 2024 r. zrealizowano łącznie 13 działań finansowanych w ramach programu Perykles, w tym dokonano:

- częściowego wdrożenia przez Chorwację i Portugalię dwóch działań objętych dotacją, na które przeznaczono środki w 2024 r.;
- wdrożenia przez państwa członkowskie dziewięciu działań objętych dotacjami, na które przeznaczono środki w 2023 r.: działania te zostały wdrożone przez Włochy (cztery działania), Hiszpanię (cztery działania) i Francję (jedno działanie);
- wdrożenia dwóch zamówionych działań Komisji (na które przeznaczono środki w 2024 r.).

Powyższe działania obejmują pięć wymian pracowników, cztery szkolenia techniczne, trzy seminaria i jeden zakup sprzętu. Szacuje się, że w wyżej wymienionych działaniach uczestniczyło 415 ekspertów¹⁰.

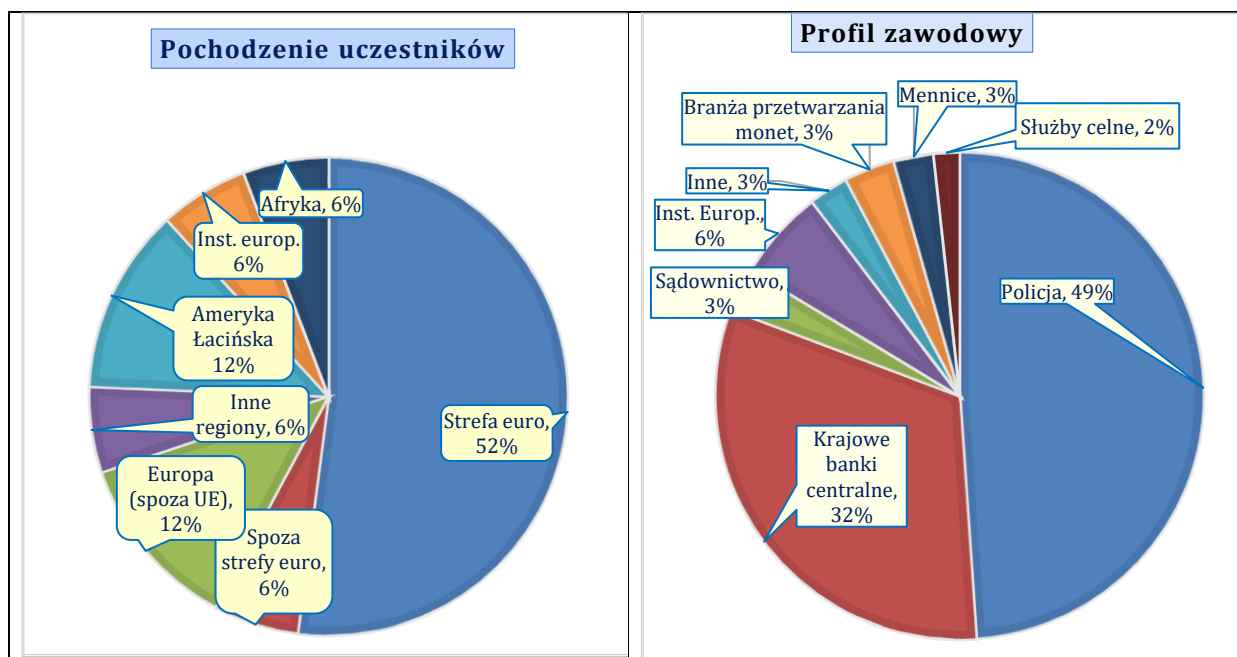
Ponadto w 2024 r. przeprowadzono ocenę śródkresową programu Perykles IV. Przedmiotem oceny (obejmującej lata 2021–2023) było między innymi osiągnięcie celów programu pod kątem kryteriów skuteczności, wydajności, adekwatności, spójności i unijnej wartości dodanej.

⁸ Kompleksowy przegląd działań, na które przeznaczono środki przed 2024 r., a które zrealizowano w 2024 r. znajduje się w załączniku II.

⁹ Kompleksowy przegląd działań w ramach programu Perykles, na które przeznaczono środki w 2024 r., znajduje się w załączniku I. Należy zauważyć, że niniejszy rozdział dotyczy wyłącznie tych działań wymienionych w załączniku I, które zostały (częściowo) wdrożone w 2024 r.

¹⁰ Oszacowania tego dokonano na podstawie końcowego sprawozdania technicznego (o ile zostało już przekazane) oraz formularzy zgłoszeniowych przesłanych przez beneficjentów.

Wykresy III i IV: Pochodzenie i profil zawodowy uczestników (działania zrealizowane w 2024 r.)

Pochodzenie uczestników

Uczestnicy pochodzili z 51 krajów. Większość uczestników szkoleń (70 %) pochodziła z Europy: 52 % z państw członkowskich należących do strefy euro, 6 % z państw członkowskich spoza strefy euro i 12 % z krajów europejskich nienależących do UE. Spośród pozostałych uczestników 12 % pochodziło z Ameryki Łacińskiej, 6 % z instytucji europejskich, 6 % z Afryki i 6 % z innych regionów.

Profil zawodowy uczestników

49 % uczestników stanowili przedstawiciele służb policyjnych. Ta znacząca obecność wynika z faktu, że organy policji są na pierwszej linii walki z fałszowaniem euro, a wśród przedstawicieli policji znajdują się zarówno oficerowie śledczy, jak i personel techniczny. Eksperti z krajowych banków centralnych stanowili 32 % uczestników, co czyni z nich drugą co do wielkości grupę zawodową. Podobnie jak w 2023 r. kilka działań w 2024 r. było wdrażane z udziałem banków centralnych. Udział mieli również pracownicy instytucji europejskich (6 %), mennic krajowych (3 %), sądownictwa (3 %), służb celnych (2 %) i podmiotów z innych sektorów (3 %), co odzwierciedla pełny zakres doświadczenia zawodowego uczestników. W piątym spotkaniu w ramach platformy 1210 uczestniczyli – już piąty rok z rzędu – przedstawiciele branży zajmującej się urządzeniami do przetwarzania i weryfikacji monet (3 %). Niezmiennie wskazuje to na znaczącą rolę, jaką odgrywa w walce z fałszowaniem pieniądza sektor prywatny, jako interesariusz. Dzięki temu realizacja programu ma wymiar transnarodowy i multidyscyplinarny, o którym mowa w przepisach rozporządzenia (UE) 2021/840, przy zachowaniu wysokiego poziomu dywersyfikacji pod względem doświadczenia zawodowego.

Najważniejsze osiągnięcia z 2024 r.

W ramach programu w 2024 r. udało się utrzymać, a nawet wzmocnić regionalną współpracę w Europie Południowo-Wschodniej i Ameryce Łacińskiej:

- W 2024 r. zrealizowano szereg działań związanych z programem Perykles, które miały głównie na celu propagowanie i wspieranie ścisłej współpracy pomiędzy organami krajowymi w Europie Południowo-Wschodniej. Obejmowały one wymiany pracowników zorganizowane przez włoskie Comando Carabinieri Antifalsificazione Monetaria (CCAFM) (Dowództwo Karabinierów ds. Zwalczania Fałszowania Pieniędzy), dwie wymiany pracowników zorganizowane przez włoską Guardia di Finanza (GdF) (Policja Skarbowa) oraz szkolenia techniczne organizowane przez Narodowy Bank Chorwacji (CNB) z udziałem uczestników z dziewięciu państw Europy Południowo-Wschodniej; wdrażanie tych działań zostanie zakończone w 2025 r. Działania te obejmowały również wizyty studyjne w Turcji lub udział ekspertów z tego kraju, który ma priorytetowe znaczenie ze względu na ryzyko występowania działalności związanej z wytwarzaniem i tranzytem fałszywych euro.
- Hiszpańska Brigada de Investigación del Banco de España (BIBE) (jednostka dochodzeniowo-śledcza działająca przy Banku Hiszpanii) zorganizowała w Buenos Aires (Argentyna) kurs szkoleniowy dla ekspertów z Ameryki Łacińskiej, poświęcony zwalczaniu fałszowania pieniądza. W kursie wzięli udział przedstawiciele instytucji z 10 państw tego regionu. W ramach tego działania promowano środki mające na celu ochronę euro przed fałszowaniem w krajach Ameryki Łacińskiej, które są na nie potencjalnie podatne. Przyczynia się ono także do zacieśnienia kontaktów między wyspecjalizowanymi krajowymi urzędami centralnymi, niedawno utworzonymi w tym regionie.

W ramach realizacji programu w 2024 r. przeprowadzono również działania koncentrujące się na bieżących wyzwaniach dotyczących walki z fałszowaniem pieniądza:

- Priorytetami, na które ukierunkowano szereg działań, była walka z fałszerstwami wysokiej jakości, wdrożenie rozporządzenia (UE) nr 1210/2010 oraz postępowanie z monetami euro nienadającymi się do obiegu. Działania w tym obszarze obejmowały dwa szkolenia zorganizowane przez Banco de España: skierowane do ekspertów technicznych szkolenie poświęcone analizie fałszywych monet oraz szkolenie techniczne dotyczące najlepszych praktyk w zakresie postępowania z monetami euro nienadającymi się do obiegu. Interesariusze z branży urzędów do przetwarzania i weryfikacji monet oraz reprezentanci krajowych centrów analiz monet uczestniczyli także w szóstym spotkaniu w ramach platformy 1210, zorganizowanym jako działanie Komisji.
- Priorytet, jakim jest wspieranie współpracy z organami państw spoza UE, w przypadku których istnieje podejrzenie produkcji fałszywych euro lub istnieją na to dowody, znalazł odzwierciedlenie podczas trzeciego spotkania w ramach platformy UE-Chiny dotyczącej ochrony walut przed fałszowaniem. Wydarzenie to zorganizowano jako działanie Komisji i stanowiło ono kontynuację wcześniejszych spotkań w ramach platformy UE-Chiny, które odbyły się w Brukseli (2017 r.) i Pekinie (2019 r.). Spotkanie to stworzyło warunki do dalszej współpracy unijnych

i chińskich organów na poziomie operacyjnym i administracyjnym, unaoczniając jednocześnie potrzebę usprawnienia kanałów komunikacji i ułatwienia wymiany informacji. Przedyskutowano szczegółowo wspólne wyzwania w obszarze zwalczania fałszerstw, takie jak problem banknotów o zmienionym wzorze, imitacje zabezpieczeń na fałszywych banknotach euro i fałszywe monety euro importowane z Chin. Umożliwiło to poczynienie postępów w zacieśnianiu współpracy na szczeblu administracyjnym.

Ponadto w 2024 r. odbyło się kilka technicznych kursów szkoleniowych o innowacyjnym formacie. Chodzi tu w szczególności o „szkolenia techniczne i operacyjne w zakresie ochrony euro przed fałszowaniem” zorganizowane przez francuski OCRFM (Centralny Urząd ds. Zwalczania Fałszowania Pieniądza). Szkolenie to obejmowało kilka warsztatów symulacyjnych, podczas których uczestnicy mierzyli się z sytuacjami wzorowanymi na rzeczywistych dochodzeniach w sprawie fałszerstw. Należy też wspomnieć częściowo wdrożoną przez portugalską policję sądową (Policia Judiciaria) „Inicjatywę wspierającą rozwój kompetencji służb policji Republiki Zielonego Przylądka w zakresie wykrywania, analizy i zgłaszania fałszywych banknotów euro” (COUNTERACT), która obejmowała zakup sprzętu niezbędnego do prowadzenia dochodzeń w sprawie fałszerstw przez służby Republiki Zielonego Przylądka, a następnie szkolenie z obsługi tego sprzętu.

4. Monitorowanie wskaźników ilościowych i jakościowych

Zgodnie z art. 12 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2021/840 w sprawozdaniu tym należy uwzględnić wskaźniki ilościowe i jakościowe programu Perykles IV. Poniżej przedstawiono wartości tych wskaźników za 2024 r.:

- 1. Liczba wykrytych fałszywych euro (banknoty: 554 000, monety: 416 276):** w przypadku tego wskaźnika celem jest utrzymanie liczby wykrytych fałszywych banknotów i monet euro pod kontrolą, w przedziale $\pm 5\%$ w porównaniu ze średnią w latach 2014–2020 (671 000 / 174 112). Liczba wykrytych fałszywych banknotów euro jest niższa od docelowej, ale stopniowo rośnie. Liczba wykrytych monet przewyższyła wyznaczony cel. Niemniej jednak związek między programem a tymi wskaźnikami ma charakter jedynie pośredni, gdyż są one w znacznym stopniu determinowane przez szereg czynników zewnętrznych. Te czynniki zewnętrzne obejmują postępy w dochodzeniach policyjnych oraz wielkość produkcji fałszywych euro.
- 2. Liczba zlikwidowanych nielegalnych wytwórni (9):** w przypadku liczby zlikwidowanych nielegalnych wytwórni celem jest utrzymanie ich pod kontrolą, na poziomie $\pm 10\%$ w stosunku do 2019 r. (22). Liczba nielegalnych wytwórni zlikwidowanych w 2024 r. jest niższa niż wartość docelowa. Jak wyjaśniono w odniesieniu do wskaźnika 1, związek między programem a tym wskaźnikiem jest jedynie pośredni, ze względu na ważną rolę wielu czynników zewnętrznych.
- 3. Liczba nowych właściwych organów ubiegających się o udział w programie (9):** wskaźnik ten służy do pomiaru zainteresowania programem ze strony właściwych organów krajowych. Cel na 2024 r. wynosi 12, a na 2027 r. – 24. Chociaż liczba

indywidualnych wnioskodawców ubiegających się o udział w programie rośnie, nadal pozostaje poniżej docelowego poziomu.

4. **Wskaźnik zadowolenia uczestników działań finansowanych w ramach programu (99,36 %):** wskaźnik ten służy do pomiaru jakości szkoleń postrzeganej przez jego uczestników. Cel ten wynosi 75 %. Odsetek pozytywnych informacji zwrotnych jest znacznie wyższy niż wartość docelowa.
5. **Informacje zwrotne od uczestników, którzy uczestniczyli już w poprzednich działaniach w ramach programu Perykles, dotyczące wpływu programu na ich działania w zakresie ochrony euro przed fałszowaniem (98,78 %):** wskaźnik ten służy do pomiaru zrównoważoności działań w ramach programu. Cel ten wynosi 75 %. Odsetek pozytywnych informacji zwrotnych jest znacznie wyższy niż wartość docelowa.

5. Wnioski i plany na przyszłość

Program Perykles IV, podobnie jak jego poprzednik, pozostaje znaczącym i skutecznym instrumentem służącym zwalczaniu fałszowania pieniądza. Program ten wspiera prowadzenie badań, utrzymanie i rozwój współpracy oraz wymianę najlepszych praktyk między wszystkimi interesariuszami zaangażowanymi w walkę z fałszowaniem euro. Fakt, że w 2024 r. zaciągnięto zobowiązania na 100 % całkowitego budżetu, odzwierciedla zainteresowanie państw członkowskich programem.

Komisja regularnie przekazuje ekspertom z Grupy Ekspertów ds. Fałszowania Euro (ECEG) wyniki projektów objętych wsparciem w ramach programu. W 2024 r. grupa ta odbyła trzy posiedzenia. Program charakteryzuje się wysokim stopniem spójności i komplementarności względem innych właściwych programów i działań na szczeblu UE, ponieważ jest poświęcony wyłącznie ochronie euro przez zapobieganie konkretnym formom przestępczości zorganizowanej, mianowicie fałszowaniu euro, oraz ich zwalczanie. Należy tu wymienić m.in. **instrument pomocy technicznej i wymiany informacji (TAIEX)** w ramach DG NEAR, który jest najczęściej wykorzystywanym instrumentem jako wsparcie negocjacji akcesyjnych, oraz Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego DG HOME w części dotyczącej współpracy policyjnej¹¹, która obejmuje ogólnie pojęte zapobieganie przestępczości i jej zwalczanie. Po ustanowieniu fałszowania pieniądza jednym z priorytetów w planie działań operacyjnych EMPACT¹² Komisja pracuje w ścisłej koordynacji z podmiotami odpowiedzialnymi za działania EMPACT w celu zmaksymalizowania komplementarności między tymi dwoma źródłami finansowania.

Na podstawie dotychczasowych wyników programu i ciągłej analizy pojawiających się zagrożeń, które są przedmiotem dyskusji na forum ECEG, na 2025 r. określono następujące priorytety¹³:

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Dz.U. L 251 z 15.7.2021, s. 94).

¹²EMPACT (europejska multidyscyplinarna platforma przeciwko zagrożeniom przestępczymi) to inicjatywa państw UE z zakresu bezpieczeństwa służąca rozpoznawaniu, hierarchizowaniu i niwelowaniu zagrożeń ze strony poważnej i międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. W 2021 r. EMPACT przekształcono w stały instrument, jak określono w konkluzjach Rady w sprawie stałej kontynuacji cyklu polityki unijnej dotyczącej poważnej i zorganizowanej przestępczości międzynarodowej. Państwem członkowskim odpowiedzialnym za priorytet EMPACT obejmujący „przestępstwa przeciwko własności intelektualnej oraz fałszowanie towarów i pieniądza” jest Bułgaria.

¹³ Priorytety programu na 2025 r. stanowią zasadniczą część rocznego programu prac, który jest załączony do decyzji Komisji z dnia 18 lutego 2025 r. w sprawie finansowania programu Perykles IV oraz przyjęcia rocznego programu prac na 2025 r. – C(2025) 972 final.

- wspieranie działań mających na celu poprawę współpracy między państwami członkowskimi, które są najbardziej narażone na problem produkcji i dystrybucji fałszywych pieniędzy;
- wspieranie współpracy z organami państw spoza UE, w przypadku których istnieje podejrzenie produkcji fałszywych euro lub istnieją na to dowody;
- utrzymanie skutecznych ram ochrony euro w Europie Południowo-Wschodniej;
- bieżące wyzwania/kwestie:
 - dystrybucja fałszywych pieniędzy i wysokiej jakości komponentów przez ciemną sieć oraz sprzedawanie przez internet produktów z oznaczeniami „movie money” i „prop copy” (w tym banknotów o zmienionym wzorze);
 - wspieranie tworzenia/wzmacniania krajowych urzędów centralnych;
 - monety euro: walka z fałszerstwami wysokiej jakości, wdrożenie rozporządzenia (UE) nr 1210/2010 oraz postępowanie z monetami euro nienadającymi się do obiegu.